

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Оскілко Олексій Олегович ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЯК УЧАСНИКІВ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН	66
Павлова Вікторія Георгіївна ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВО НА ОBOB'ЯЗКOVУ ЧАСТКУ У СПАДЩИНІ	69
Токарева Віра Олександрівна ЗЛОВЖИВАННЯ ПЕРСОНАЛЬНИМИ ДАНИМИ ПІД ЧАС ВИБОРІВ: НА ПРИКЛАДІ FACEBOOK	71
Мельник Олександр Володимирович ДО ПИТАННЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ УСИНОВЛЕНИХ ІНОЗЕМНИМИ ГРОМАДЯНАМИ	74
Фасій Богдан Володимирович ДО ПИТАННЯ ПРО СУТНІСТЬ ДИСПОЗИТИВНОГО МЕТОДУ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	78
Шамота Олександр Володимирович ПРОБЛЕМАТИКА ЗАХИСТУ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ	80
Бойченко Ростислав Сергійович ДО ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ І ЗАХИСТУ ПРАВА ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ.	82
Брага Аліна Анатоліївна ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО СПАДКУВАННЯ В СІМЕЙНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ...	85
Вовчок Руслан Володимирович ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА В ЕПОХУ СТІМКОГО РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	88
Герсак Віталій Анатолійович ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СКЛАДУ СПАДЩИНИ	91
Гнатенко Сергій Сергійович ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА НА НАДАННЯ ПОСЛУГ З ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ	94
Гнатюк Дмитро Володимирович ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРУ ДАРУВАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	97
Дворнікова Анна Юріївна ПРОБЛЕМИ ВТРУЧАННЯ У ПРАВО НА МИРНЕ ВОЛОДІННЯ ПРИ УСУНЕННІ ПЕРЕШКОД У КОРИСТУВАННІ ТА РОЗПОРЯДЖЕННІ МАЙНОМ	100
Кочіашвілі Альберт Давидович ЩОДО ДОРЕЧНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАТЕГОРІЇ РИЗИКУ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ НЕПЕРЕДБАЧУВАНИХ УМОВ	103
Мельничук Олександр Миколайович ІНСТИТУТ ЦИВІЛЬНОЇ КОНФІСКАЦІЇ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ	106
Мусієнко Андрій Юрійович ВИТРЕБУВАННЯ НЕЖИТЛОВИХ ПРИМІЩЕНЬ ІЗ ЧУЖОГО НЕЗАКОННОГО ВОЛОДІННЯ ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ	108
Павленко Микола Вадимович ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМ З ЦИВІЛЬНОГО СЕКТОРУ	111
Рябенко Вікторія Олександрівна ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ НЕПОВНОЛІТНІХ ВІД ВЕРБУВАННЯ ФСБ У СОЦМЕРЕЖІ «ТЕЛЕГРАМ»	113

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Ромовська З. В. Українське цивільне право. Спадкове право : підручник. Київ : Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009. 264 с.
3. Сімейний кодекс України: Кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
4. Огляд практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного суду щодо розгляду справ у спорах, що виникають із спадкових правовідносин. URL: <https://supreme.court.gov.ua>

Ключові слова: Спадкове право, право на обов'язкову частку у спадщині, спадкодавець, спадкоємець, рекодифікація цивільного законодавства.

Keywords: inheritance law, right to a mandatory share in the inheritance, testator, heir, recodification of civil legislation.

Токарева Віра Олександрівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент*

ЗЛОВЖИВАННЯ ПЕРСОНАЛЬНИМИ ДАНИМИ ПІД ЧАС ВИБОРІВ: НА ПРИКЛАДІ FACEBOOK

З огляду на повсюдне проникнення інформаційно комунікаційних технологій, зростає значущість довіри до них та постає потреба розробки технологічно відкритих способів обробки даних. До того ж цінність та роль персональних даних в уявленні суспільства безповоротно змінюється. Зібранні персональні дані та отримані на їх підставі результати аналітики більше не можуть розглядатися в якості об'єктів права власності корпорацій які ними маніпулюють та використовують на власний розсуд без погодження із суб'єктами даних [1]. По мірі зростання збору та обробки персональних даних, дедалі поширеними стають зловживання та порушення недоторканності приватного життя в Інтернеті. Виборча компанія президента США Д. Трампа у 2016 році справивши скандал не лише на американському континенті, не тільки підштовхнула багатьох користувачів переглянути свої цифрові звички за замислитися над цінністю власних персональних даних, а й вплинула на перегляд законодавство щодо захисту персональних даних в ЄС. Так, для просування кандидата на пост президента США, прибічники з круга Д. Трампа звернулися до британської компанії Кембрідж Аналітика яка використовувала технології глибинного аналізу великих

даних для розробки стратегічних комунікації у виборчих компаніях в Інтернеті, наразі всесвітньо відомої, завдяки її діяльності. Про неодноразову участь у виборчих компаніях у США, Нігерії, України та Великобританії Керівництво Кембрідж Аналітики та її колишні співробітники зізнавалися у ході конференцій (Concordia Summit у Нью-Йорку 2016 рік), публічних виступів та журналістських розслідувань [2, 3, 4, 5].

За замовленням Кембрідж Аналітики професор Кембриджського університету А. Коган розробив психологічний тест [6]. За твердженням науковця програма збирала данні виключно для задоволення академічних задач, хоча проходження тесту було платним. Програма отримувала персональні данні профіля не лише користувача, а і його друзів (у той час Фейсбук не обмежував сторонні додатки у збиранні персональних даних). У розпорядженні дослідника опинилися дані про 50 мільйонів користувачів фейсбуку, хоча сам тест пройшли лише 270 тисяч людей. Отримані персональні данні дозволяли скласти уявлення про користувача та розробити профіль із визначенням його переконань, характеру, інтересів, уподобань та прогнозованої поведінки. За допомогою психологічних тестів та соціальних мереж вдалося створити високо точні психологічні портрети користувачів, а потім використовувати ці дані [7]. Крім того тест дозволяв виявляти політичні уподобання, що особи із певними характеристиками голосують схожим чином. На основі цих даних, з урахуванням психологічних властивостей користувачів, розміщувалася політична реклама яка була персоніфікованою та значно ефективніша, ніж до цього, тому, дозволяла маніпулювати суспільної думкою. Така технологія психологічного мікротаргетингу справила вплив на результати виборів не лише президента США у 2016 році [8]. Керівництво Кембрідж Аналітики у своїх виступах стверджувало, що зміну у веденні політичних компаній, що в умовах великих даних, необхідно таргетовані новини, щоб вони змогли потрапити до відповідного споживача.

У 2015 році Facebook видалив додаток А. Когана і затребував від нього та третіх осіб (компаній), яким він передавав зібрану в соцмережі інформацію, видалити всі зібрані дані. Компанії запевнили Facebook, що данні були видалені. А. Коган стверджував, що збір персональних даних відповідав законодавству, адже користувачі як учасники тесту дали дозвіл на використання свої персональних даних та друзів. Проте цього виявилось недостатньо, Cambridge Analytica запідозрили у незаконному збереженні даних та звинуватили у профілюванні та маніпулюванні персональними даними більше 50 мільйонів користувачів Facebook під час перегонів у США. Колишні співробітники Кембрідж Аналітики публічно неодноразово визнавали неетичність вчинюваних дій зі збору персональних даних та профілюванні користувачів [9].

Власне, метод профілювання було запозичено із соціології, де організації та компанії стали витончено використовувати у своїх інтересах. Віднесення людини до певного профілю дозволяє не тільки передбачати її поведінку, думки, бажання та вчинки, а направляти спрямовувати їх у певний напрямок для компа-

ний. Застосування даного методу призводить до зменшення свободи вираження особи та є свідченням трансформацій які відбуваються у технологічній сфері, де людина перетворюється у профіль, сукупність даних – цифрову ідентичність, з урахуванням її вразливих рис підбираються рекламні повідомлення та новини. Однак означених властивостей також може залежати рішення про видачу кредиту або прийому на роботу, превентивне затримання або прослуховування.

Саме, через даний скандал із порушенням збору персональних даних та маніпулюванням результатами виборів М. Цукерберг звітував у Сенаті США [10]. А Федеральна торгова комісія США (FTC) наклала штраф на Facebook на 5 млрд. доларів за порушення конфіденційності.

Наступним відомим випадком маніпулювання персональними даними на платформі Фейсбук називається референдум із виходу Великобританії із складу членів ЄС (далі BREXIT), коли регіони та міста, які отримували найбільші дотації з бюджету ЄС, підтримали вихід із Союзу [11]. Саме викриття із маніпулюванням персональними даними користувачів під час BREXIT та виборчих перегонів США на платформі Фейсбук вплинуло на перегляд законодавства на Європейському континенті, розробки та прийняття Регламенту ЄС 2016/679 (далі Регламент ЄС 2016/679) відомого як GDPR. Регламент ЄС 2016/679 регулює обробку персональних даних, яка здійснюється повністю або частково за допомогою автоматизованих засобів обробки персональних даних, а також не автоматизованої обробки персональних даних, які формують частину системи даних або які призначені стати частиною даних. Персональні дані зібрані у систему якщо можливий швидкий та ефективний пошук конкретної особи та даних щодо неї. Звідси слідує, що ця система може мати вигляд картотеки яка існує як у електронному так і паперовому вигляді. Відповідно, поряд із тим, що сфера застосування Регламенту ЄС 2016/679 поширюється як на фізичний світ, він справив вагомий вплив на реалізацію прав фізичних осіб у віртуальному середовищі. Регламент ЄС 2016/679 став взірцевим нормативно-правовим актом для врегулювання процесів збору, обробки, захисту персональних даних для КНР, ОАЕ, штатів Вірджинія та Каліфорнія та інших

Відтак, застосування технологій аналізу великих даних та систем штучного інтелекту, дозволяє направляти таргетовану рекламу на користувачів Інтернету на основі їх профіля, типу особистості, статті, расової, етнічної приналежності та віросповідання та інших ознак, надає додаткові переваги та здатне справляти маніпулятивний вплив на прийняття рішень під час вибору товарів, послуг, робіт та виборчих перегонів.

Список використаних джерел:

1. Токарева В. О. До питання прийняття рішень із застосування алгоритмів. *Публічне та приватне право*. 2023. № 1. С. 30-35. URL: http://pp-law.in.ua/archive/1_2023/5.pdf

2. Cambridge Analytica Uncovered: Secret filming reveals election tricks. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=mpbeOCKZFfQ>

3. Cambridge Analytica: Undercover Secrets of Trump's Data Firm. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=cy-9iciNF1A>

4. Spotlight: Big Brother is Watching. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=xYjDvx6PgyI>

5. Mad Men to Math Men. Web Summit 2017. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=L6PWrsr-44E>

6. Вестбі Дж. «Великий злам»: Cambridge Analytica – тільки вершина айсберга. URL: <https://www.amnesty.org.ua/velykyj-zlam/>

7. The Power of Big Data and Psychographics. 2016 Concordia Annual Summit. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=n8Dd5aVXLCc>

8. Cambridge Analytica Uncovered: Secret filming reveals election tricks. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=mpbeOCKZFfQ>

9. Cadwalladr C. 'I made Steve Bannon's psychological warfare tool': meet the data war whistleblower. URL: https://www.theguardian.com/news/2018/mar/17/data-war-whistleblower-christopher-wylie-faceook-nix-bannon-trump?CMP=share_btn_tw

10. AOC grills Facebook CEO Mark Zuckerberg on Cambridge Analytica and campaign ads. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=G272R50v6ww>

11. Cadwalladr C. Facebook's role in Brexit – and the threat to democracy. URL: <https://m.youtube.com/watch?v=OQSMr-3GGvQ&pp=ygUPVGvkIHRhbGsgYnJleGl0>

Ключові слова: персональні дані, зловживання персональними даними, виборчі кампанії, психографічне таргетування, мікротаргетинг, виборча маніпуляція, цифрова ідентичність, захист персональних даних.

Keywords: military personnel, civil law, contract, obligations, contractual obligations, civil relations, contractual relations, performance of obligations.

Мельник Олександр Володимирович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент*

ДО ПИТАННЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ УСИНОВЛЕНИХ ІНОЗЕМНИМИ ГРОМАДЯНАМИ

У сучасних умовах глобалізації та зростаючої мобільності населення все більшого значення набуває питання міждержавного усиновлення. Усиновлення іноземними громадянами дітей, які є громадянами України, є не лише правовим актом, а й глибоко етичним та соціальним процесом, що торкається фундаментальних прав дитини. Особливого значення в цьому контексті набуває захист особистих немайнових прав усиновлених дітей, зокрема права на ім'я, на особи-